2026-32-RE

Causa 2026-32-RE

(Sidibe c/ Principat d'Andorra)

Número de registre 188-2026. Recurs d'empara

Sentència del 13 de juliol del 2026

BOPA núm. 82, del 22 de juliol del 2026

En nom del Poble Andorrà;

El Tribunal Constitucional;

Atès l'escrit presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 20 d'abril del 2026, per la representació processal del Sr. Filifing Sidibe, mitjançant el qual interposa un recurs d'empara contra l'aute del 30 de març del 2026, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i de durada raonable i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució, així com del dret a la llibertat, establert a l'article 9 de la mateixa norma, i, atès que demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que anul·li tant l'aute impugnat, com l'aute anterior, dictat el 4 de març del 2026 per la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia;

Vista la Constitució, especialment, els articles 9, 10, 41.2, 98 c) i 102;

Vista la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, especialment, el títol IV, capítols primer i sisè;

Vist l'aute del Tribunal Constitucional del 18 de maig del 2026 que va admetre a tràmit aquesta causa sense efectes suspensius;

Vist l'escrit d'al·legacions presentat i registrat al Tribunal Constitucional, el 8 de juny del 2026, pel Ministeri Fiscal;

Vistes les conclusions formulades dintre de termini per la part recurrent i pel Ministeri Fiscal;

Escoltat l'informe del magistrat ponent, Sr. Víctor Torre de Silva López de Letona;

1. Antecedents processals davant les jurisdiccions ordinàries

1.1. Mitjançant un aute del 8 de novembre del 2024, la Batllia va processar al Sr. Filifing Sidibe per la seva participació en un presumpte delicte major de tràfic de droga tòxica cocaïna (article 282 del Codi penal) i va decretar la seva presó provisional per tal com apreciava la concurrència dels supòsits establerts en els apartats 2 i 6, de l'article 103 del Codi de procediment penal, és a dir, risc de sostraure's a l'acció de la justícia i risc de perjudicar el desenvolupament normal de la instrucció, respectivament.

1.2. El 7 de març del 2025, la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia prorrogar la presó provisional del processat.

1.3. El 6 de juliol del 2025, la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia adoptar la segona pròrroga de la presó provisional del processat per un període addicional de 4 mesos.

1.4. El 21 de juliol del 2025, la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia va decidir una primera ampliació del processament contra el Sr. Filifing Sidibe, ja que existien indicis que evidenciaven que la seva conducta podia ser més greu i que, per tant, havia de ser processat per un presumpte delicte major de tràfic de droga tòxica cocaïna en gran quantitat (article 283.1 a) del Codi penal).

1.5. El 4 de novembre del 2025, la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia va ampliar el processament del Sr. Filifing Sidibe per un presumpte delicte menor de droga tòxica cànnabis o de toxicitat similar (article 282 del Codi penal) i va prorrogar la presó provisional del processat per un període addicional de 4 mesos.

1.6. L'1 de març del 2026, a punt d'expirar el termini per a la finalització de la tercera pròrroga de presó provisional, el Ministeri Fiscal va comparèixer i, en aplicació de l'article 108 del Codi de procediment penal, va sol·licitar a la Batllia l'adopció de la pròrroga excepcional del processat.

1.7. El 4 de març del 2026, la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia va dictar un aute mitjançant el qual decidia ampliar el processament del Sr. Filifing Sidibe als fets que descriu en el considerant I i prorrogar el seu termini de presó provisional per un període de 4 mesos addicionals.

1.8. La representació processal del Sr. Filifing Sidibe va formular un recurs d'apel·lació contra aquesta decisió, i, el 30 de març del 2026, el Tribunal de Corts va dictar un aute que desestimava aquest recurs i confirmava la decisió de la Batllia.

1.9. El 20 d'abril del 2026, la representació processal del Sr. Filifing Sidibe va interposar un recurs d'empara contra l'aute del 30 de març del 2026, dictat pel Tribunal de Corts, per una presumpta vulneració dels drets a un procés degut i de durada raonable i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la Constitució.

2. Argumentació jurídica

2.1. Argumentació del recurrent

- El recurrent al·lega que fa més de 17 mesos que està en situació de presó provisional, i retreu als tribunals penals haver adoptat una quarta pròrroga del seu manteniment en presó sense haver exposat quines eren les circumstàncies greus que la podien justificar.

- En primer terme, recorda la jurisprudència del Tribunal Constitucional en la matèria que declara que el dret a la llibertat constitueix un dels pilars essencials de l'Estat de Dret i que qualsevol mesura que comporti la seva privació ha de ser objecte d'una interpretació estricta i restrictiva.

- En aquest cas, l'article 108 del Codi de procediment penal configura la quarta pròrroga com a un supòsit d'aplicació estrictament excepcional i residual, i, per consegüent, requereix l'exigència d'una motivació reforçada.

- Segons el seu parer, la resolució impugnada no satisfà en cap mesura aquest estàndard. El Tribunal de Corts confirma la quarta pròrroga amb una argumentació que és substancialment idèntica a aquella emprada per decretar les altres pròrrogues: la gravetat del delicte, la pena potencial i la manca d'arrelament. No s'identifica cap element nou, ni cap canvi de circumstàncies que justifiquin la prolongació excepcional. Ben al contrari, la instrucció es troba en fase terminal, circumstància que hauria d'haver conduit al contrari a una relaxació progressiva de la mesura cautelar, atès que el risc de pertorbació de la investigació ha desaparegut.

- Addueix igualment que el llarg període de temps transcorregut en presó provisional sense condemna ferma, en virtut de 4 pròrrogues consecutives sobre la base d'arguments que no han evolucionat, ni s'han actualitzat, comporta a la pràctica una declaració anticipada de la seva culpabilitat, encara que la instrucció no s'hagi conclòs formalment.

- Recorda que la càrrega de provar l'existència del risc processal que justifica la presó provisional recau sobre aquell que la sol·licita i no sobre el processat, ara bé, la resolució impugnada pressuposa el seu risc de fuga a partir de la gravetat del delicte i li exigeix implícitament que demostri

que no fugirà. Segons el seu parer, aquesta inversió de la càrrega de la prova és incompatible amb l'article 5 del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals i amb la presumpció d'innocència, i cita, en aquest sentit, la jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans.

- Seguidament, el recurrent retreu a la decisió impugnada fonamentar el risc de fuga en meres presumpcions o generalitzacions, ja que es limita a inferir aquest risc a partir de la seva nacionalitat, la seva manca d'arrelament al Principat i la gravetat de la pena eventual. Conclou que aquesta construcció argumental respon a un esquema estereotipat que no satisfà les exigències de motivació individualitzada pròpies d'una mesura tan intensament restrictiva del dret a la llibertat.

- Cita nombrosa jurisprudència del Tribunal Europeu dels Drets Humans que declara que la gravetat dels fets imputats i la severitat de la pena prevista no poden justificar per si soles la prolongació de la presó provisional; així mateix, les autoritats judicials han d'aportar motius pertinents i suficients que demostrin que els riscos processals persisteixen de manera real i actual, no com a mera presumpció genèrica.

- Altrament, retreu al Tribunal de Corts no haver avaluat la seva situació concreta actual, després de 17 mesos empresonat, ja que aquesta s'ha deteriorat de manera significativa, cosa que minva objectivament les seves possibilitats materials de fugida, ni tampoc ha ponderat el fet que no disposa de vehicle, ni de permís de conduir, circumstància que limita considerablement la seva capacitat de mobilitat. Afegint que el fet que tingui família a l'estranger no pot operar de manera automàtica com a un criteri de risc de fugida sense que s'analitzi de manera acurada.

- El recurrent també retreu al Tribunal de Corts que s'escudi en la manca d'una diligència de descàrrec pendent imputable a la inactivitat instructora, així com a la manca de ponderació de mesures alternatives menys lesives que la presó.

- Per tots aquests motius, considera que s'ha vulnerat el seu dret a la llibertat, establert a l'article 9 de la Constitució, el qual determina la nul·litat de la resolució impugnada amb el consegüent restabliment del dret vulnerat.

- En segon terme, al·lega també que la resolució impugnada vulnera el dret fonamental a la jurisdicció, reconegut a l'article 10 de la Constitució, en els seus vessants dels drets a obtenir una resolució motivada en Dret, a un procés degut i a un judici de durada raonable.

- Després de citar el cànon de constitucionalitat en matèria de motivació, el recurrent considera que la resolució que impugna en empara reitera els arguments ja utilitzats en les resolucions anteriors, sense aportar cap element nou rellevant i sense efectuar una veritable anàlisi de la seva situació actual. Segons el seu parer, es tracta simplement d'una motivació aparent i estereotipada que es basa i fonamenta essencialment en la gravetat dels fets imputats, la pena eventual i la manca del seu arrelament.

- Vol destacar un fet de notable transcendència constitucional: en cadascuna de les pròrrogues de la presó provisional es va produir simultàniament una ampliació del processament, augmentant progressivament la qualificació jurídica dels fets imputats. Considera que aquesta dinàmica ha tingut l'efecte d'incrementar el sostre legal de la presó provisional en cada moment en què la mesura cautelar estava a punt d'exhaurir el seu termini màxim. Addueix que és rellevant per al recurs d'empara perquè aquesta ampliació de processament va ser precisament el mecanisme que va permetre la quarta pròrroga excepcional. Si l'ampliació va ser dictada parcialment sobre una base inconstitucional, la pròrroga que se sustenta sobre ella també n'està afectada.

- Afegeix que l'ampliació del 21 de juliol del 2025 va fonamentar parcialment la nova imputació en el fet que s'acollís al seu dret a no declarar i això vulnera els seus drets a no autoinculpar-se i a la presumpció d'innocència.

- Recorda igualment que el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret implica que els òrgans judicials han de donar resposta als arguments essencials plantejats per les parts. Exposa que en el seu recurs d'apel·lació posava de manifest, entre d'altres: la manca de motivació reforçada de la quarta pròrroga; la inexistència d'un risc de fuga acreditat amb dades concretes; el caràcter indegut de fonamentar la pròrroga en una diligència pendent de descàrrec; i, la durada excessiva de la presó provisional.

- No obstant això, la resolució impugnada no dona una resposta específica i individualitzada a aquests arguments, sinó que es limita a reafirmar la decisió adoptada per l'instructor.

- Finalment, considera que s'ha vulnerat el seu dret a un judici de durada raonable, ja que s'han trigat 17 mesos en efectuar les diligències següents: el 8 de novembre del 2024, es va dictar l'aute de processament i de presó provisional del recurrent; el 7 de febrer del 2025, el Servei de Policia va emetre un informe amb l'abocament dels telèfons i l'1 de març següent va emetre un segon informe d'abocament de telèfons; quasi bé 1 mes després, el 5 de març del 2025, es va efectuar la seva declaració; el 16 de maig del 2025, es va emetre un altre informe del Servei de Policia amb l'abocament dels telèfons que mancaven, el qual va ser rebut per la Batllia, el 28 de maig del 2025; gairebé un mes després, el 25 de juny del 2025, es va efectuar novament la seva declaració; 2 mesos després, es van començar les declaracions dels possibles consumidors; i, 2 mesos després, es va evacuar el tràmit de l'article 121 del Codi de procediment penal.

- Els lapses temporals entre diligències resulten clarament excessius per a una causa instruïda amb una persona privada de llibertat. La Constitució imposa a l'Estat l'obligació d'actuar amb la celeritat que la privació de llibertat exigeix. El fet que la causa es trobi pràcticament acabada i que l'única diligència pendent -l'extracte bancari d'una entitat espanyola- no s'hagi obtingut en 3 mesos mitjançant una comissió rogatòria internacional (des del desembre del 2025) és imputable exclusivament a l'Administració de Justícia.

- Per acabar, demana al Tribunal Constitucional que atorgui l'empara sol·licitada, que declari la vulneració dels drets esmentats i que anul·li tant l'aute impugnat, com l'aute anterior, dictat el 4 de març del 2026 per la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia.

2.2. Argumentació del Tribunal de Corts

- De manera prèvia, el Tribunal de Corts posa en relleu que l'objecte del recurs d'apel·lació ha de restringir-se a les mesures cautelars acordades de conformitat amb allò que disposa a mode de *numerus clausus* l'article 194 del Codi de procediment penal, per tant, les manifestacions efectuades pel recurrent en relació amb els fets objecte de la instrucció i de la seva qualificació jurídica formen part de l'examen del fons de l'assumpte i estan fora de l'abast del seu recurs.

- Així doncs, se centrarà en l'examen de la quarta pròrroga de la presó provisional del processat, la qual va ser sol·licitada pel Ministeri Fiscal. Recorda que l'article 103 del Codi de procediment penal estableix els supòsits en què es pot decretar la presó provisional d'una persona processada, que, en el cas que ara interessa, es tracta de l'apartat 2, és a dir, que hi hagi motius per creure que el processat, Sr. Filifing Sidibe, intentarà sostreure's a l'acció de la justícia, atesa la naturalesa i la gravetat dels fets que se li imputen.

- Per valorar aquest risc s'ha d'atendre no sols a la gravetat dels fets imputats, i al de les correlatives penes que es podrien imposar en el cas de condemna per sentència ferma, sinó també a la situació personal del recurrent, el qual es troba processat pels presumptes delictes menor de tràfic de cànnabis o droga de toxicitat similar, i major de tràfic de drogà tòxica cocaïna en gran quantitat, tractant-se d'un delicte greu contra la salut pública i preveient el Codi penal per aquest darrer delicte major, una pena de presó que va de 4 a 10 anys, sent, per tant, una pena elevada; i, que la instrucció de la causa ja està acabada, quedant únicament pendent la recepció de l'extracte bancari del seu compte bancari a la Seu d'Urgell i sol·licitat per la seva defensa en el marc del tràmit de l'article 121 del Codi de procediment penal.

- Conclou que trobant-se el sumari prop de ser tramés a aquest Tribunal per l'assenyalament del judici oral, i davant d'una possible condemna, no es pot negar l'alta probabilitat de risc de fugida, doncs, com s'ha expressat en múltiples ocasions, és consubstancial a la naturalesa humana tractar d'eludir l'eventual compliment d'una responsabilitat penal d'aquesta magnitud. Sobretot, tenint en compte les seves circumstàncies personals, ja que no resideix al Principat, és de nacionalitat maliana i tenia previst marxar al seu país on resideix la seva família, motiu afegit per creure que el processat intentarà, cas de ser posat en llibertat, sostreure's a l'acció de la justícia.

- Per aquests motius, decideix desestimar el recurs d'apel·lació del processat i confirmar íntegrament la decisió de la Batllia.

2.3. Argumentació del Ministeri Fiscal

- En primer lloc, el Ministeri Fiscal recorda la doctrina del Tribunal Constitucional, segons la qual les limitacions al dret a la llibertat mereixen una interpretació restrictiva i que la presó provisional s'ha de considerar una "*aplicació excepcional, subsidiària, provisional i proporcionada al fi perseguit*" (sentència del 17 de novembre del 2025, recaiguda en la causa 2025-65-RE, entre moltes d'altres).

- Seguidament, exposa la situació del recurrent, el qual va ser inicialment processat per un delicte major de tràfic de cocaïna i al llarg de la instrucció sumarial i de les diligències d'investigació van sorgir noves evidències de criminalitat i es va ampliar el seu processament per un delicte major de tràfic de cocaïna en gran quantitat. Posteriorment, i fruit de les diligències d'investigació, l'aute de processament va ser novament ampliat per fets relacionats amb el delicte menor de tràfic de cànnabis o de toxicitat similar.

- Actualment aquest Ministeri Fiscal ha presentat la qualificació provisional corresponent davant el Tribunal de Corts, en aplicació de l'article 123 del Codi de procediment penal. A més, tal com posa en relleu el recurrent mateix, el batlle va acordar una quarta pròrroga de la presó provisional, a petició d'aquest Ministeri Fiscal, tal com preveu l'article 108 del Codi esmentat, el qual preveu: "*A petició del Ministeri Fiscal i atesa l'especial gravetat dels delictes perseguits, hi cap una quarta pròrroga de forma excepcional*".

- Per tant, existeix l'habilitació legal necessària perquè, de manera excepcional, el batlle instructor pugui acordar una quarta pròrroga de la presó provisional, atesa l'especial gravetat dels delictes

perseguits.

- En aquest cas, l'especial gravetat del delicte perseguit es caracteritza perquè la conducta del recurrent és especialment greu, ja que comporta una pena agreujada en el tipus de major afectació al bé jurídic protegit, la salut pública, tal com exposa l'aute del batlle instructor del 4 de març del 2026.

- El recurrent recrimina que l'aute es fonamenta en el risc de fuga, en la gravetat abstracta del delicte i en la pena màxima potencial (4 a 10 anys), sense ponderar diferents factors individuals, descuidant-se mesures alternatives perfectament viables i suficients per garantir la compareixença del processat.

- Ara bé, constata que el batlle instructor no es limita a justificar únicament el risc de fugida a partir de la gravetat dels fets imputats i de les correlatives penes a imposar, sinó que també analitza les circumstàncies concretes del recurrent, com són el seu arrelament personal, laboral, social i econòmic.

Així, es constata que el recurrent no manté cap mena d'arrelament, ni de vinculació amb el Principat, sent de nacionalitat maliana, país en el qual es trobaria la seva esposa i fill, així com la resta de familiars, i que l'únic vincle que mantindria fora del país d'origen seria amb Espanya i, tanmateix, per motius laborals. I, a més, segons les seves pròpies manifestacions, el recurrent tenia previst marxar al seu país natal, el 12 de novembre del 2024, que, com és obvi, no va poder-ho fer perquè va ser detingut i processat i es va decretar la seva presó provisional, el 8 de novembre del 2024.

- Per aquests motius, la situació de presó provisional és idònia, proporcional i necessària, i és l'única mesura amb eficàcia real per garantir la seva disponibilitat processal i la seva presència o disposició a favor dels òrgans jurisdiccionals. En aquest context, difícilment es podien ponderar altres mesures alternatives menys lesives (dipòsit del document d'identitat i/o passaport que eliminaven *de facto* la possibilitat de desplaçaments internacionals, l'obligació de compareixença periòdica, la prohibició de sortida del territori nacional o la prestació d'una fiança adequada a les circumstàncies econòmiques del processat), ni tampoc ho podia fer el Tribunal de Corts, tenint en compte, d'una banda, que el recurrent mateix mai les va demanar, tal com queda reflectit en el seu recurs d'apel·lació davant del Tribunal de Corts, i, d'altra banda, eren mesures d'impossible execució (ens demanem quina fiança podia dipositar si al compte de l'entitat bancària de la Seu d'Urgell hi tenia 116,06 €, el 4 de novembre del 2024) o perquè eren mesures que no permetien evitar el risc de sostracció a l'acció de la justícia. Un risc que, tal com recorda l'aute del Tribunal de Corts avui recorregut, era d'una alta probabilitat, trobant-se el sumari prop de ser tramés al Tribunal per l'assenyalament del judici oral i, davant d'una possible condemna, és consubstancial a la naturalesa humana tractar d'eludir l'eventual compliment d'una responsabilitat penal d'aquesta magnitud.

- Recorda que existeixen indicis de criminalitat raonables, múltiples, sòlids i ferms, i en el seu escrit de qualificació provisional sol·licita la imposició d'una pena de 7 anys de presó, una multa de 30.000,00 € i la pena complementària d'expulsió definitiva del Principat d'Andorra.

- També recorda que l'obligació de l'òrgan jurisdiccional és assegurar que el recurrent estigui a disposició del tribunal que l'ha de jutjar i doncs evitar una situació d'impunitat.

- Per tant, les resolucions objecte d'empara justifiquen els motius pels quals s'atorga aquesta quarta pròrroga de la presó provisional, sense que pugui considerar-se que la motivació sigui genèrica, abstracta o estereotipada, respecte de la concurrència del motiu de la pròrroga prevista a l'apartat 2 de l'article 103 del Codi de procediment penal.

- Pel que fa a l'al·legació del recurrent, segons la qual la quarta pròrroga estaria fonamentada en la pendència d'una diligència de descàrrec, el Ministeri Fiscal exposa l'origen de la petició, així com totes les actuacions que s'han dut a terme durant la instrucció sense que es constati cap dilació indeguda.

- Entre d'altres, precisa que el batlle instructor va adreçar la comissió rogatòria internacional el 16 de desembre del 2025, i, malgrat els requeriments verbals, aquesta informació no va ser lliurada a la seva oficina judicial fins al 26 de març del 2026, és a dir, durant la quarta pròrroga de la presó provisional. Però, aquesta durada no és imputable al batlle instructor, perquè aquest no ha demorat la instrucció per inactivitat, sinó que la finalització de la instrucció depenia del lliurament d'una informació (extractes bancaris) que havien de facilitar les autoritats judicials d'un altre país (Espanya), sobre les quals el batlle no té cap potestat i que, malgrat els requeriments verbals i el recordatori escrit, no podia accelerar directament.

- Per tots aquests motius, demana al Tribunal Constitucional que desestimi aquest recurs d'empara per no haver-se produït cap vulneració dels drets fonamentals al·legats.

3. Fonaments jurídics del Tribunal Constitucional

3.1. Com s'ha indicat en el punt 2.1 d'aquesta sentència, el recurrent en empara és un estranger que es troba en presó provisional des del 8 de novembre del 2024, és a dir, fa uns vint mesos. Interposa el recurs contra la quarta pròrroga de la presó provisional, acordada per decisió de la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia, confirmada pel Tribunal de Corts.

Aquesta quarta pròrroga va ser sol·licitada pel Ministeri Fiscal, que demana ara la desestimació de l'empara.

3.2. El recurs d'empara s'articula al voltant de la vulneració de tres drets constitucionals: el dret a la llibertat (article 9 de la Constitució), els drets a un procés degut i a obtenir una resolució fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució) i el dret a un procés de durada raonable (article 10.2 de la Constitució). No obstant això, en la seva argumentació també invoca el dret a la presumpció d'innocència (article 10.2 de la Constitució) i, fins i tot, el dret a no declarar contra un mateix (article 10.2 de la Constitució).

3.3. Convé descartar per motius processals l'al·legació d'aquest últim dret constitucional. En efecte, la infracció del dret a no declarar contra un mateix no s'imputa a l'aute del 4 de març del 2026, dictat per la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia, que va acordar la quarta pròrroga de la presó provisional, i que va ser confirmat pel Tribunal de Corts, sinó a l'aute del 21 de juliol del 2025, dictat per la mateixa Secció, el qual va acordar la primera ampliació del processament per un delicte major de tràfic de cocaïna en gran quantitat, així com la segona pròrroga de la presó provisional. Tanmateix, no consta que aquest aute hagi estat objecte de recurs d'apel·lació davant el Tribunal de Corts.

En aquest moment actual no és procedent examinar si l'aute del 21 de juliol del 2025 va infringir o no el dret a no declarar contra un mateix, perquè només les resolucions del Tribunal de Corts i del Tribunal Superior de Justícia són susceptibles de recurs d'empara (article 86 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, text consolidat aprovat per la Llei 21/2023, del 23 d'octubre). A més, aquest recurs d'empara, presentat el 20 d'abril del 2026, seria extemporani si es volguessin recórrer resolucions judicials de l'any 2025 (article 88.1 de la mateixa Llei).

3.4. Quant a la infracció del dret a un procés degut, encara que s'al·lega, se subsumeix en el recurs d'empara en el dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret. Cap altre vessant del dret a un procés degut s'addueix, amb la qual cosa cal referir-se doncs a aquest darrer dret, previst als articles 10.1 i 86.2 de la Constitució.

3.5. A l'hora d'analitzar el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret i el dret a un procés de durada raonable, s'ha de tenir present que es van produir en el marc d'un procés penal en el qual el processat estava en presó provisional.

Quan una persona es troba privada de llibertat arran d'una resolució judicial, en cas que aquesta no estès fonamentada en Dret, allò que es vulneraria de manera primordial és el dret a la llibertat (article 9 de la Constitució). La infracció del dret a obtenir una resolució fonamentada en Dret ocasiona de manera automàtica en aquests casos també una infracció del dret a la llibertat, perquè ningú no n'ha de ser privat sense una resolució fonamentada en Dret.

Això ha estat establert pel Tribunal Europeu dels Drets Humans, que ha considerat que l'excessiu laconisme en la resolució judicial sobre la presó provisional i la seva falta d'invocació dels preceptes suposaven una infracció de l'article 5.1 c) del Conveni per a la salvaguarda dels drets humans i de les llibertats fonamentals, fet a Roma el 4 de novembre de 1950, (en endavant Conveni Europeu dels Drets Humans), pel fet de no constituir una privació de llibertat "*conforme a dret*" (veg. la sentència del 8 de novembre del 2005, assumpte núm. 6847/02, Khudoyorov c/ Rússia, fonament jurídic 162).

El mateix succeeix amb les eventuals dilacions indegudes. Si aquestes dilacions es produeixen amb un processat en presó provisional, el caràcter indegut de les dilacions ocasiona una prolongació indeguda de la privació de llibertat, és a dir, una vulneració del dret a la llibertat. Per això l'article 5.3 del Conveni Europeu dels Drets Humans, relatiu a la llibertat i a la seguretat, inclou per a la persona detinguda el "*dret a ser jutjada en un termini raonable o a ser posada en llibertat*".

El dret a la llibertat està situat a la Constitució a l'article 9, abans dels drets processals que es troben a l'article 10. Això és un indici del valor superior de la llibertat, la promoció del qual és el primer principi inspirador de l'acció de l'Estat andorrà (article 1.2 de la Constitució) i el primer valor esmentat en el preàmbul.

Per consegüent, atesa la situació de presó provisional, les infraccions constitucionals denunciades comportarien, de manera necessària, una infracció del dret a la llibertat (article 9.1 de la Constitució). Això permet a aquest Tribunal Constitucional centrar-se en si el dret a la llibertat ha estat vulnerat en les diferents manifestacions del procés penal objecte d'instrucció.

3.6. Quant al dret a la presumpció d'innocència, consagrat a l'article 10.2 de la Constitució, el recurs d'empara l'invoca en dos àmbits. En primer lloc, entén que, atès que la presó provisional ha estat tan llarga, "*a la pràctica*" s'ha tractat al recurrent com a culpable sense tan sols haver conclòs la instrucció. En segon lloc, en fonamentar la presó provisional en el risc de fugida a partir de la gravetat del delicte, s'estaria desplaçant cap al recurrent la càrrega de la prova, perquè aquest demostri que no fugirà. Aquesta inversió de la càrrega probatòria es considera contrària a la presumpció d'innocència.

Tanmateix, si la presó provisional hagués estat excessivament llarga i injustificada, el dret vulnerat hauria estat el de la llibertat més que el de la presumpció d'innocència.

I, pel que fa al segon àmbit, la lectura de l'aute de la Batllia no permet concloure que s'hagi prorrogat la presó provisional perquè el processat no hagi demostrat que no fugirà.

Per tant, el Tribunal Constitucional no aprecia cap vulneració autònoma del dret a la presumpció d'innocència.

3.7. La presó provisional està prevista en la llei, en particular en el Codi de procediment penal (articles 103 a 108), a la qual el recurrent en empara no formula cap crítica. Tampoc posa en qüestió que la presó provisional ha estat acordada judicialment, amb possibilitat de recurs d'apel·lació (article 104 del Codi de procediment penal), com efectivament es va verificar respecte de la quarta pròrroga.

3.8. El recurrent en empara es recolza en el caràcter excepcional de la quarta pròrroga, "*atesa l'especial gravetat dels delictes perseguits*" (article 108 del Codi de procediment penal), i sosté que la presó provisional ha de ser objecte d'interpretació estricta, partint d'un principi de *favor llibertatis*, com a mesura d'*ultima ratio* que ha de cedir davant possibles alternatives menys restrictives. Entén que en aquest cas es tracta d'una decisió "*desproporcionada*", ja que hi havia mesures substitutives, entre les quals esmenta les següents: "*dipòsit de passaport, obligació de presentació periòdica o fiança*".

El recurrent cita diverses sentències del Tribunal Europeu dels Drets Humans i sosté que la gravetat de la pena no pot justificar en solitari la prolongació de la presó provisional, per més que es connecti amb el risc de fugida, que el pas del temps obliga a reforçar els motius de la privació de llibertat amb nous elements i que el risc de fugida no es pot associar automàticament amb la falta d'arrelament al país.

3.9. El recurrent no qüestiona que ha estat posat en presó provisional per un delicte d'especial gravetat -el tràfic de drogues- ni que hi hagi sospites de la seva implicació en ell. De fet, ja el 4 de novembre del 2025, el batlle va donar vista a les parts del sumari, d'acord amb l'article 121 del Codi de procediment penal, perquè sol·licitessin la seva conclusió o la pràctica de noves diligències, i això últim és allò que va sol·licitar la defensa del processat. Aquestes peticions s'han reiterat en el tràmit del 27 de març del 2026, el batlle va dictar l'aute de conclusió del sumari, el 21 d'abril del 2026, i el Ministeri Fiscal va sol·licitar l'obertura del judici oral i va presentar el seu escrit de qualificació provisional (article 123 del Codi de procediment penal), en què demana la imposició d'una pena de 7 anys de presó, a més d'una multa i de l'expulsió definitiva del recurrent del Principat d'Andorra.

3.10. La raó invocada per a la quarta pròrroga (excepcional) de la presó provisional és el risc de fugida. En expressió del punt segon de l'article 103 del Codi de procediment penal, invocat per l'aute, "*si existeixen motius, tenint en compte les circumstàncies dels fets i la gravetat del delicte i la pena assignada, per creure que el delinqüent intentarà sostreure's a l'acció de la justícia*".

3.11. El Tribunal Europeu dels Drets Humans ha indicat que el tribunal que acorda la presó provisional ha de valorar altres mitjans menys intrusius amb caràcter substitutiu a la privació de llibertat, ja que d'una altra manera, atesa la gravetat de la mesura, no estaria justificada la seva necessitat (veg. la sentència del 4 de maig del 2006, assumpte núm. 38797/03, Ambruszkiewicz c/ Polònia, fonaments jurídics 32 i 33).

Tanmateix, la decisió del batlle objecte de recurs sosté que, atès el risc de fugida, la presó provisional és "*la única mesura amb eficàcia real per a garantir la seva disponibilitat processal i la seva presència o disposició en favor dels òrgans jurisdiccionals*". Tot i que aquesta afirmació no està precedida d'una argumentació més concreta sobre cadascuna de les seves possibles alternatives, que hagués estat desitjable, sí que és clar que es van valorar i es van descartar.

Per pronunciar-se en aquest cas resulta fonamental atendre als fets. Sembla obvi que les tres mesures substitutives esmentades pel recurrent ("*dipòsit de passaport, obligació de presentació periòdica o fiança*") no garantirien la finalitat d'assegurar la presència de l'acusat en el judici oral, contemplada en el Conveni Europeu dels Drets Humans -"*per fer-lo comparèixer davant l'autoritat judicial competent*", article 5.1 c). Això tenint en compte les circumstàncies geogràfiques d'Andorra, un país de reduïdes dimensions amb una àmplia frontera muntanyosa amb els països veïns, i tenint en consideració les circumstàncies personals del recurrent (nacionalitat maliana i absència de qualsevol vincle amb el Principat). A més, pel que sembla el processat tenia previst marxar al seu país natal, el 12 de novembre del 2024, previsió que la seva detenció va impedir. La necessitat de la presó provisional, en relació amb altres mesures menys restrictives, és prou clara.

3.12. El recurrent afirma que, encara que el risc de fugida pogués justificar inicialment la presó provisional, passat un lapse de temps, aquest perd el seu sentit. En realitat, no és que aquesta causa legal decaigui o desaparegui amb el temps, sinó que la durada de la mesura pot ser desproporcionada si es prolonga en excés.

El Tribunal Europeu dels Drets Humans ha declarat que la privació de llibertat pot ser arbitrària, i, per tant, en incompliment de l'article 5 del Conveni Europeu, si no hi ha una relació de proporcionalitat entre la causa invocada i la privació de llibertat aplicada en particular (sentència del 12 de setembre del 2012, assumptes núm. 25119/09, 57715/09 i 57877/09, James, Wells i Lee c/ Regne Unit, fonament jurídic 195). Aquesta proporcionalitat pot justificar una privació de llibertat inicial però tal

vegada no una de llarga durada, com en els supòsits analitzats per les sentències del Tribunal Europeu dels Drets Humans del 26 d'octubre del 2000, assumpte núm. 30210/96, Kudla c/ Polònia, fonaments jurídics 114 i 115, i del 17 de desembre del 2009, assumpte núm. 19359/04, M. c/ Alemanya, fonaments jurídics 96 a 103. Més en particular, per al cas de presó provisional, aquest Tribunal ha declarat que les sospites que una persona ha comès una infracció (article 5.1 c) del Conveni) constitueix un element necessari que pot justificar-la durant un període inicial, "*però arriba un moment en què no és suficient*", sense que es pugui determinar la durada exacta d'aquell moment, que s'ha de valorar en funció de les peculiaritats del cas (veg. la sentència del 3 d'octubre del 2006, assumpte núm. 543/03, McKay c/ Regne Unit, Gran Sala, fonament jurídic 44).

La legislació andorrana és especialment garantista de la llibertat, ja que la presó provisional té un termini màxim de 4 mesos, el mateix que les seves pròrrogues (article 108 del Codi de procediment penal). En altres països del Consell d'Europa, els períodes de presó preventiva, tant l'inicial com les pròrrogues, són molt superiors. El Codi de procediment penal d'Andorra obliga a successives decisions judicials de manteniment de la mesura cautelar en terminis relativament breus, sense les quals el processat és posat en llibertat.

Aquesta legislació no significa que en tots els casos les pròrrogues de la presó provisional suposin una restricció constitucionalment admissible del dret a la llibertat. Pot succeir, ateses les circumstàncies del cas, que una presó provisional adoptada per risc de fugida, a l'empara de la legislació esmentada, no justifiqui una situació de privació de llibertat prolongada.

Per suposat, a més, el risc de fugida no ha de ser un argument genèric, sinó que ha d'estar fonamentat en els fets presents en la instrucció penal.

3.13. En la decisió impugnada de la Batllia no hi va haver una formulació estandarditzada o genèrica del risc de fugida. Es va tenir en compte la nacionalitat maliana del processat, el fet que tingués a Mali la seva esposa i el seu fill, l'absència de qualsevol arrelament a Andorra i, en particular, el seu arrelament a Espanya, on estava treballant. Aquests factors són molt rellevants per a la determinació de la causa de la presó provisional i van més enllà d'una simple manca d'arrelament al Principat.

A més es va considerar l'evolució del sumari, amb la descripció detallada dels fets presumptament punibles, que van donar lloc a successives ampliacions per delictes de gravetat creixent. Inicialment es tractava d'un delicte major de tràfic de droga tòxica (cocaïna), però mitjançant l'aute del 21 de juliol del 2025 es va ampliar a delicte major de tràfic de droga tòxica en gran quantitat, i mitjançant l'aute del 4 de novembre del 2025 es va afegir un delicte menor de tràfic de droga tòxica (cànnabis). Òbviament, l'increment en la gravetat dels delictes afecta la probabilitat de fugida, el mateix que el tipus de delicte, ja que el tràfic de drogues s'associa amb freqüència amb organitzacions criminals que poden facilitar la fugida.

La Batllia també va tenir en compte la proximitat de l'aute de conclusió del sumari, que efectivament va ser adoptat el mes següent. L'acostament de la possible condemna sens dubte afecta el risc de sostracció a l'acció de la justícia.

3.14. El Tribunal Constitucional entén que, a la vista d'aquestes circumstàncies, la pròrroga de la presó provisional acordada pel batlle era necessària i proporcionada. Una presó provisional de 20 mesos no és desitjable, però tampoc és desproporcionada en el supòsit de fet. Com assenyala el Tribunal Europeu dels Drets Humans, en la sentència esmentada del 26 d'octubre del 2000, assumpte núm. 30210/96, Kudla c/ Polònia, fonament jurídic 110, el caràcter raonable de la durada d'una presó provisional no es presta a una avaluació abstracta i exigeix una anàlisi de les peculiaritats del cas.

3.15. D'això que s'acaba d'exposar es dedueix també que els raonaments de la decisió impugnada no van ser absurds, ni il·lògics, ni contradictoris, ni es van utilitzar fórmules tipus desconnectades del cas, i això mateix és aplicable a l'aute del Tribunal de Corts. A aquest últim el recurrent en empara retreu que no donés resposta als arguments essencials del recurs d'apel·lació, i llista quatre d'ells ("*manca de motivació reforçada de la quarta pròrroga; inexistència d'un risc de fugida acreditat; caràcter indegut de fonamentar la pròrroga en una diligència pendent de descàrrec; i, durada excessiva de la presó provisional*").

Certament, la decisió del Tribunal de Corts és escarida, però en la seva brevetat sí que analitza el risc de fugida, la diligència pendent de les autoritats espanyoles i la motivació de la quarta pròrroga, amb la qual cosa confirma la del batlle en tots els seus extrems. La Constitució no exigeix de les resolucions judicials una resposta minuciosa, sinó simplement congruent amb les peticions i raonada. No podem compartir el fet que els arguments essencials de la defensa quedessin sense resposta. Per tant, no es va vulnerar el dret a obtenir una decisió fonamentada en Dret (article 10.1 de la Constitució), que, a més, hauria suposat una vulneració del dret a la llibertat (article 9.1 de la Constitució).

3.16. Queda per analitzar l'eventual concurrència d'unes dilacions indegudes, que com s'ha indicat són susceptibles també d'afectar la llibertat si hi ha presó provisional.

Quant als elements per determinar si s'ha infringit el dret a una durada raonable dels processos (article 10.2 de la Constitució), aquest Tribunal Constitucional en la seva sentència del 9 de setembre del 2024, recaiguda en la causa 2024-31-RE, va declarar:

"Aquest Tribunal, entre d'altres, en la sentència del 12 de juliol del 2024, (causa 2024-22-RE) ha recordat els pressupòsits per l'estimació de la durada irraonable o la dilació indeguda d'un determinat procés judicial. Són: i) la llarga durada; ii) la manca relativa de complexitat; iii) el risc de la demora; iv) que la dilació no sigui deguda a la part que l'al·lega; i, v) que resulta irrellevant el fet que la inactivitat sigui directament responsabilitat de l'òrgan judicial concernit".

En aquest cas, el Ministeri Fiscal fa un relat detallat de l'activitat instructora a partir de l'aute del 8 de novembre del 2024 que decreta la presó provisional:

"*s'ha fet una acta de compareixença als jutjats de la Seu d'Urgell per recollir peces i objectes de la perquisició de l'habitació del recurrent que va tenir lloc a Os de Civis (18 de novembre del 2024); enviament d'ofici al laboratori central de salut públic per realitzar una pericial de la droga que es va trobar al recurrent (21 de novembre del 2024), en va adreçar un ofici al Servei de medicina legal i Forense per determinar la personalitat, pericial psicològica i psiquiàtrica (de 2 de desembre del 2024), va comparèixer el recurrent per facilitar els codis d'accés de desbloqueig dels aparells electrònics (essencialment mòbils) en data 11 de desembre del 2024; remesa de l'informe policial de confecció d'àlbums fotogràfics perquè els consumidors puguin identificar al recurrent (data 13 de desembre del 2024); remesa de l'informe policial de data 7 de febrer del 2025 sobre el resultat de l'abocament, informe policial d'11 de març del 2025 i de 16 de maig del 2025, d'anàlisi dels abocaments (cal destacar que aquests informes tenen un volum de 44 pàgines (recto-verso), extrem que demostra el treball laboriós que ha hagut de realitzar la policia); en data 29 de maig del 2025, es va rebre l'informe psicopatològic del recurrent; en data 25 de juny del 2025, el recurrent va declarar per segona vegada; en data 21 de juliol del 2025 el batlle d'instrucció dicta una providència de tria contradictòria dels missatges destinats a ser reproduïts a la vista oral (el termini per fer aquesta tria s'escolava en data 15 d'agost del 2025); durant els mesos d'agost i setembre del 2025 es van practicar 4 declaració de possibles consumidors i, en data 10 d'octubre del 2025, el recurrent va declarar novament per tercera vegada sobre els fets. Durant el mes d'octubre es van realitzar dues (2) ordenances penals de consumidors. Durant aquest període el batlle ha ampliat els fets de l'aute de processament en diferents ocasions. I finalment en data 4 de novembre del 2025 es va notificar l'article 121 del CPP al Ministeri Fiscal i a la defensa*".

Com es pot apreciar, no consta una inactivitat instructora que pugui donar lloc a dilacions indegudes.

La part recurrent en empara al·lega que la inactivitat es va produir a partir del moment en què ella mateixa sol·licités al batlle, el 20 de novembre del 2025, una comissió rogatòria internacional a Espanya per determinar el saldo d'un compte bancari que posseïa a la Seu d'Urgell. Aquesta es va cursar a les autoritats espanyoles, el 16 de desembre del 2025, i el Tribunal de Corts va reconèixer que s'havien realitzat "*nombrosos recordatoris verbals*" d'aquesta comissió, amb un recordatori formal addicional, el 12 de març del 2026. Finalment, el 26 de març del 2026, es va rebre a la Batllia la informació remesa per les autoritats espanyoles.

De nou no hi va haver inactivitat per part de la Batllia, que va realitzar els recordatoris. I els tres

mesos, aproximadament, que van passar entre la formulació de la comissió rogatòria internacional i l'arribada dels resultats, no sembla un lapse de temps excessiu, tenint en compte el caràcter extraterritorial d'aquest tipus de tràmits.

3.17. De l'exposat fins al moment es dedueix que la quarta pròrroga quadrimestral de la presó provisional no només es va fonamentar en una causa legal, sinó que va estar recolzada mitjançant una anàlisi detallada del risc de fugida i de les infraccions comeses, i en una instrucció penal que no va conèixer de dilacions indegudes. La privació de llibertat va ser proporcionada a les circumstàncies del cas, també en la seva quarta ampliació. Per tant, no hi ha hagut una vulneració dels drets fonamentals a la llibertat, a una resolució judicial fonamentada en Dret i a la durada raonable del procés. El recurs d'empara ha de ser, per consegüent, desestimat.

3.18. La desestimació de l'empara comporta la imposició de les costes al recurrent, d'acord amb l'article 92.4 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional.

Decisió:

En atenció a tot això que s'ha exposat, el Tribunal Constitucional, per l'autoritat que li confereix la Constitució del Principat d'Andorra,

Ha decidit:

1. Desestimar el recurs d'empara interposat per la representació processal del Sr. Filifing Sidibe contra l'aute del 30 de març del 2026, dictat pel Tribunal de Corts.

2. Declarar que no s'ha produït cap vulneració del dret a la llibertat, establert a l'article 9 de la Constitució, ni dels drets a un procés degut i de durada raonable i a obtenir una decisió fonamentada en Dret, reconeguts a l'article 10 de la mateixa norma.

3. Imposar a la part recurrent les costes processals derivades de la desestimació del seu recurs.

4. Publicar aquesta sentència, d'acord amb allò que disposa l'article 5 de la Llei qualificada del Tribunal Constitucional, al *Butlletí Oficial del Principat d'Andorra*.

I així, per aquesta sentència nostra, que ha de ser notificada a la representació processal del recurrent, a la Secció d'Instrucció 3 de la Batllia, al Tribunal de Corts i al Ministeri Fiscal, ho pronunciem, manem i signem a Andorra la Vella, el 13 de juliol del 2026.

Joan Manel Abril Campoy — President

Pere Pastor Vilanova — Vicepresident

Jean-Yves Caullet — Magistrat

Víctor Torre de Silva López de Letona — Magistrat